

Open brief aan de minister van Cultuur van Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, Universiteitsbibliotheek Gent en Openbare Bibliotheek Brugge

7 oktober 2026

Met ontsteltenis vernamen wij dat de Vlaamse regering de volledige werkingssubsidie voor de drie landelijk erkende erfgoedbibliotheek schrapte. Samen verliezen onze instellingen één miljoen euro per jaar.

Een subsidie met 100 (honderd!) procent verminderen is geen besparing. Het is een beleidskeuze om een volledige deelsector niet langer te ondersteunen. Die keuze staat haaks op het beleid dat Vlaanderen zelf heeft uitgetekend. In 2021 keurde het Vlaams Parlement een nieuw Cultureel-erfgoeddecreet goed, waarin erfgoedbibliotheek expliciet een plaats kregen als collectiebeherende organisaties, naast musea en culturele archiefinstellingen.

De Vlaamse regering blaast nu zelf de logica van dat decreet op. Dit is geen technische besparingsmaatregel, maar een manier om het cultuurbeleid via de begroting te herschrijven. Als de Vlaamse regering vindt dat erfgoedbibliotheek niet langer een plaats verdienen in het Vlaamse cultuurbeleid, laat haar dat debat dan openlijk en in het parlement voeren.

Want met het schrappen van een deelsector staat veel meer op het spel. Erfgoedbibliotheek werken op het kruispunt van erfgoed, wetenschap, onderwijs, letteren en kunsten. Onze collecties zijn niet alleen het eindpunt van eeuwen cultuurproductie, maar ook grondstof voor nieuwe kennis, verhalen en creatie. De collecties zijn ook het startpunt voor publiekswerking en competentieontwikkeling voor jong en oud. Wie daarin investeert, investeert niet alleen in het verleden, maar ook in de Vlaamse cultuur van de toekomst.

In haar gezamenlijke Strategische Visienota voor Kunsten en Cultureel Erfgoed benadrukt de minister precies de samenhang tussen beide beleidsvelden. Ook haar Beleidsnota Cultuur zet in op meer cross- en intersectorale samenwerking. Je kunt niet tegelijk pleiten voor een sterker verbonden cultureel ecosysteem en vervolgens één van de schakels eruit wegsnijden.

Auteurs, kunstenaars en andere makers creëren niet in het luchtledige. Ze putten uit taal, beelden, ideeën en verhalen die vóór hen kwamen. Erfgoedbibliotheek bewaren die bronnen, maken ze vindbaar en brengen ze opnieuw in circulatie. Zoals humus ontstaat uit wat eerder leefde en verging, ontstaat kunst nooit uit het niets. Erfgoedcollecties voeden de verbeelding en worden omgezet in nieuwe kunst, kennis en verhalen, die op hun beurt opnieuw een laag toevoegen.

Een collectie is bovendien geen neutrale voorraadkast, maar het resultaat van keuzes over wat wel en niet bewaard wordt. Erfgoed is daarom niet alleen een inspiratie- of onderzoeksbron, maar ook een tegenspeler: het nodigt makers en onderzoekers uit om te selecteren, te herinterpreteren, aan te vullen en tegen te spreken. Investeren in behoud,

beheer, digitalisering en toegankelijkheid is investeren in de verbeeldingskracht van auteurs, kunstenaars, makers, onderzoekers en - direct of indirect - elke Vlaming.

Die verantwoordelijkheid wordt vandaag alleen maar groter. In tijden van artificiële intelligentie krijgen authentieke bronnen een nieuwe betekenis als grondstof voor digitale toepassingen en lerende systemen. Tegelijk tonen commerciële spelers grote belangstelling om die bronnen te digitaliseren, zonder verantwoordelijkheid te dragen voor hun duurzame fysieke bewaring. Terwijl vanuit de overheid instellingen worden aangemoedigd om voor hun historische collecties een duurzame toekomst te zoeken bij erfgoedbibliotheken en archieven, verliezen diezelfde erfgoedorganisaties de middelen om precies die verantwoordelijkheid op te nemen.

Daarom gaat deze beslissing uiteindelijk niet over één miljoen euro. Ze gaat over een fundamentele vraag:

Wil Vlaanderen verantwoordelijkheid blijven dragen voor zijn geschreven en gedrukte erfgoed van landelijke en internationale betekenis, én voor de plaats die dat erfgoed inneemt in onze maatschappij en cultuur?

Onze collecties worden niet opeens lokaal erfgoed omdat Vlaanderen beslist ze niet langer te financieren.

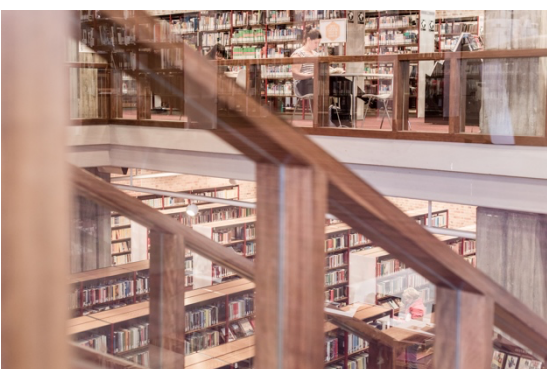
Wat Vlaanderen zelf via een decreet en na parlementair debat heeft opgebouwd, mag niet enkele jaren later via een begrotingsbeslissing weer worden afgebroken, nota bene zonder dat fundamentele debat opnieuw te voeren. Wie vandaag de bronnen van onze kennis en cultuur verzwakt, beperkt morgen de grondstof voor iedereen die het Vlaanderen van morgen inhoud geeft.

Namens de drie landelijk erkende erfgoedbibliotheken,

Koen Calis
directeur, Openbare Bibliotheek Brugge

Rosemie Callewaert
directeur, Universiteitsbibliotheek Gent - Boekentoren

Sam Capiou
directeur, Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Openbare Bibliotheek Brugge © Femke den Hollander

Universiteitsbibliotheek Gent

Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience © Ans Brys